ВЕСЕЛКА

ЖУРНАЛ ДЛЯ ДІТЕЙ

THE RAINBOW
A CHILDREN'S MAGAZINE

к XVII. ЛИСТОПАД 1970 Ч. 11 (195)

ЛИСТУВАННЯ

Діти української школи ім. Тараса Шевченка Сестер Служебниць ПНДМ в Парижі (Франція) прислали нам листа, що його від усіх школярів написала учениця 5-ої кляси Ліда Миколенко: Дорога „Веселко"! Дякуємо Тобі, що приходиш до нас кожного місяця. Ми любимо читати Тебе. На доказ нашої вдячности посилаємо Тобі дві світлини з нашої різдвяної імпрези „Ялинка".

Сцена вертепу, який поставили на сцені діти української школи в Парижі під проводом СС Служебниць.

Колядники — діти української школи СС Служебниць у Парижі під ялинкою.

Відповідь Редакції: Дорогі Діти! Дякуємо Вам за гарні світлини й за пам'ять. Будьте вдячні своїм Сестрам, що опікуються Вами, вчать Вас рідної мови й підготовляють з Вами гарні імпрези. Бажаємо Вам успіхів у науці!

РОЗГАДКИ ЗАГАДОК ЗА ЖОВТЕНЬ Ц. Р.: ЗАГАДКА: слимак; слимак. ОСІННЯ ЗАГАДКА: Ходить осінь лісами, Вкрила землю містками. ХТО МИ? Черевики або чоботи.

„ВЕСЕЛКА" ВІТАЄ „ВЕСЕЛКУ"

Учасники сумівського табору „Веселка" в Актон, Онт. — Канада прислали нашому журналові поштівку-привіт з підписами таборян. Дякуємо за пам'ять і привіт і бажаємо веселого й щасливого таборування в наступному сезоні!

***

Маруся Ґавряк з Торонта (Канада) пише: Дорога „Веселко"! Я маю дванадцять років і ходжу до шостої кляси української школи св. о. Николая. Отримую „Веселку" в нашій школі. Люблю читати журнал і розгадувати загадки. Деякі не можу розгадати, бо для мене затяжкі. Посилаю розгадки з „Веселки" за липень-серпень. Посилаю кілька загадок. Бажаю Вам всього кращого і багато успіхів у Вашій праці.

Відповідь Редакції: Дорога Марусю! Дякуємо за загадки, але не можемо їх помістити, бо деякі вже були друковані у „Веселці", а інші дуже відомі. Ти правильно розгадала загадки. Привіт!

ВЕСЕЛКА
THE RAINBOW
ЖУРНАЛ ДЛЯ ДІТЕЙ КОЖНОГО ВІКУ

з кольоровими ілюстраціями виходить кожного місяця у Видавництві „Свобода" заходами Українського Народного Союзу. Редаґує Колеґія з членів Об'єднання Працівників для Дітей і Молоді. Річна передплата становить у ЗСА — 4.00 дол., у інших країнах — рівновартість цієї суми. Ціна окремого числа — 40 центів. Ціна подвійного числа — 60 центів.

Обкладинка роботи М. Михалевича.

"THE RAINBOW" — "VESELKA"

Published monthly, except June to September Bi-monthly at Jersey City, New Jersey

81-83 Grand Street — Jersey City, N.J. 07303

Subscription $4.00 per year.

Entered as Second Class Matter at Jersey City, N.J.

Ілюстрація на обкладинці:
С. Гординський — Львівський Листопад 1918 р.

ПОШАНА Й ПОДЯКА НАШОМУ ПИСЬМЕННИКОВІ ЗА 50 РОКІВ ТВОРЧОЇ ПРАЦІ

Роман Завадович-Роляник

Багато читачів „Веселки" пишуть нам, що люблять читати веселі й цікаві пригоди Гоци Драли та її друга, Ромтомтомика. Всі ви, юні читачі, знаєте, що ці пригоди описує своїми віршами поет і письменник Роман Завадович.

Та не тільки про Гоцу Дралу він пише. Ви напевно читали веселі оповідання, зібрані в недавно виданій книжці „Марушка Чепурушка і Лесь Побігдесь", а в своїх домашніх бібліотечках маєте такі його твори, як „Хлопці з зеленого бору", „Сойка штукарка", казка-сміховинка „Переполох", „Пригоди ґномика Ромтомтомика", „Богута Багатир" та ще дещо. Може дехто з вас виступав на сцені у виставі „Кобзарева гостина", „Прощай, Кирилівко" та в інших ним написаних сценічних картинах. Крім того, читаєте його вірші, оповідання та ілюстровану історичну казку „Богдан, козак-характерник" у „Веселці". Багато-багато різних віршів, оповідань і сценок написав наш письменник-поет для дітей — усіх його творів отут і не перелічити!

І ось, діти, певно вам цікаво знати, що наш письменник працює вже багато літ для української дитячої літератури — уявіть, рівно 50 років! Так, якраз 50 років тому в дитячому журналі „Світ Дитини" у Львові, в Україні, був видрукуваний перший вірш нашого поета п. з. „Святий Миколай". Газетка вийшла під датою 15 грудня 1920 року. Тоді йому сповнилося 17 років життя. Від того часу щораз частіше почали появлятися друком вірші, казки й оповідання юного Романа. Чимало своїх творів помістив він пізніше в дитячому журналі „Малі Друзі", який виходив у Львові від 1937 року, а по війні друкувався і на скитальщині до 1948 року. А від 1954 року наш письменник став працювати для „Веселки", в якій і досі обдаровує українських дітей і юнацтво все новими й новими творами.

Сьогодні наш письменник уже дідусь, але не перестає писати. Недавно появилася його нова книжечка — історичне оповідання п. з. „Я піду!", друкується казка-поема „Чародійні музики", черга на віршоване оповідання „Тодірків літачок". Ще не один твір нашого письменника жде на появу друком. Найкраще вшанувати автора, влаштовуючи „Вечір творчости Р. Завадовича - Роляника" в рідній школі, СУМ-і, Пласті, у Гуртку Дітей Книголюбів, а прибуток з вступів призначити на ювілейний фонд видання його творів.

У 50-річчя творчости нашого дорогого Романа Завадовича - Роляника з усією українською громадою вітають його теж українські діти й молодь, вітають усі наші Рідні Школи, вітаємо його і ми — редакція, співробітники та читачі „Веселки". І всі ми разом складаємо нашому письменникові сердечну подяку за цінну й велику 50-річну творчу працю та бажаємо йому дальших якнайкращих творчих успіхів. А в Бога просимо для нього сили, здоров'я і многих-многих літ.

Поклін Вам, наша пошана та велика вдячність.

СТОРІНКИ СЛАВИ

Роман ЗАВАДОВИЧ

ВІСІМНАДЦЯТОГО РОКУ ЛИСТОПАД

Пригадаймо: золотіла тиха осінь,
Застеляла жовтим листям княжий Львів,
Із війни ішли батьки, голодні й босі,
Їх обов'язок у рідне місто вів.

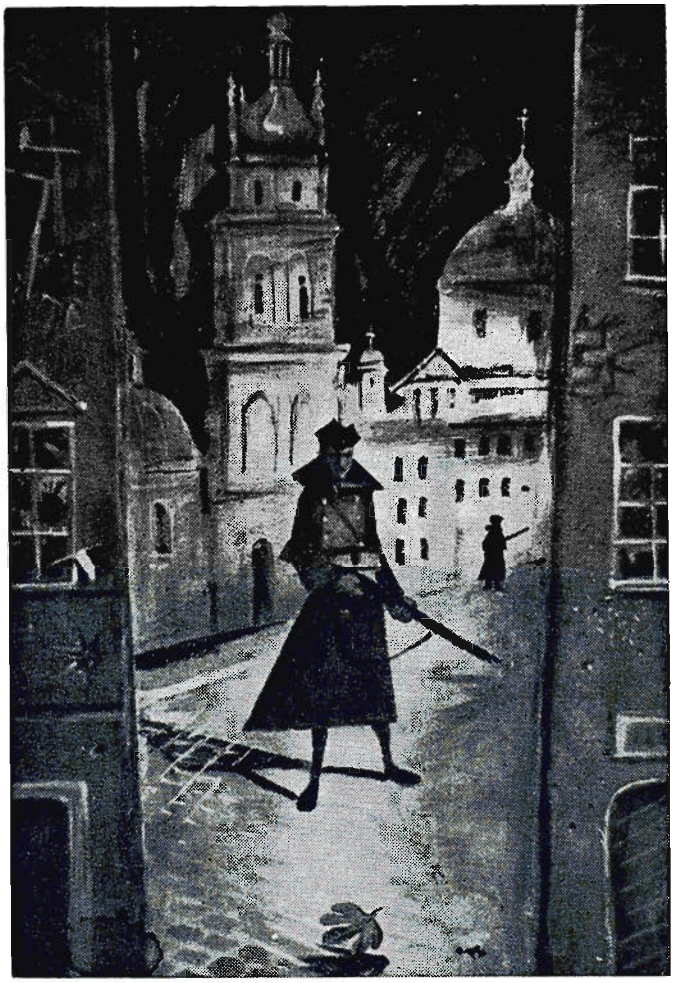
А як перший сірий ранок листопаду
Понад вежі простягнув своє крило,
Львів побачив українську, рідну владу,
Рідним прапором обвив своє чоло.

А цісарські учорашні ще жовніри
З синьо-жовтими стрічками на шапках,
З серцем, повним сонця, радости і віри,
Поспішали звідусіль під рідний стяг.

То були вони, герої славні наші,
Рідні наші то діди й батьки були,
Що життя своє і сили щонайкращі
В подарунок Батьківщині віддали.

Стільки років відлетіли журавлями!
Стільки років, наче ріки, відплили!
Але спомини лишилися між нами,
Наче сонце нам просвічують з імли.

І куди б нас не носила доля світом,
І куди б не гнала нас із рідних хат,
Нам залишиться священним заповітом
Вісімнадцятого року Листопад.

Е. Козак — Львівський Листопад 1918 року

ЛИСТОПАДОВІ ПОДІЇ

З новішої історії України кожного року згадуємо велику подію, що сталася 1-го листопада 1918 року.

У цей день у столиці Західньої України, у давньому городі нашого князя Льва — Львові проголосили українці свою державу. Українське військо під командою полковника Дмитра Вітовського зайняло місто, перебрало силою владу від австрійців і вивісило на вежі ратушу український національний прапор.

Одночасно і в інших містах та селах Галицької Землі українці перебрали владу в свої руки. Усюди запанувала радість — це ж довгождана воля вернулася знову!

Разом із святкуванням 1-го листопада згадуємо також великого українця, галицького Митрополита, князя Церкви, Андрея графа Шептицького, що помер також 1-го листопада 1944-го року.

Митрополит Андрей — це велика постать нашої історії. Він зробив дуже багато добра для українського народу — будував храми Божі, закладав школи, музеї, шпиталі, дбав про українську науку й мистецтво, висилав молодих українців на науку в чужі високі школи. Два рази відвідував американських українців і постарався про заснування для них єпископства в Філядельфії. Його називали також „царським в'язнем", бо під час першої світової війни російська царська влада вивезла його зі Львова і держала два роки на засланні в Росії.

Слава про великого українського митрополита йшла по всій Европі. Тепер іде беатифікаційний процес, щоб Церква признала його святим.

А українські діти відвідували кожного року Митрополита в день Його іменин у місяці грудні і дякували за опіку над українською молоддю, зокрема пластовою, над дітьми, сиротами, хворими й бідними.

Пам'ять про великого Митрополита житиме вічно в українському народі.

У місяці листопаді вшановуємо теж 359 Героїв, що їх розстріляли большевики-москалі під містечком Базаром на Україні.

Ці герої — це українські вояки. Вони зібралися із зброєю в руках під командою генерала Юрка Тютюнника і рушили у похід на Україну, щоб визволити її з-під большевицького панування. Швидка й дуже холодна зима перешкодила походові, а большевики зібрали великі війська. Сили були нерівні. Під час боїв 359 наших борців попало у большевицький полон. Большевики намовляли їх до себе на службу, але українські борці заявили, що волюють умерти, як служити ворогові. Оскаженілі москалі обставили безборонних героїв скорострілами і всіх розстріляли.

Вмирали наші воїни-герої із співом на устах — співали „Ще не вмерла Україна"!

Хоч загинули вони, але слава й пам'ять про них не загине ніколи.

Українські діти й молодь віддають разом з батьками свою пошану Героям Базару і молять Бога за спокій душ усіх українських борців, що віддали своє життя за волю українського народу.

Ганна ЧЕРІНЬ

В РІЧНИЦЮ ЛИСТОПАДА

Розкажи мені, татусю,
Про львівські бої...
Я за вас хоч помолюся,
Стрільчики мої...

Прокажу свою молитву
За стрілецьку славу,
Що пішла в нерівну битву
За свою Державу...

Осінь сіра, як примара,
Обсипала листом...
Вороги, як чорна хмара,
Захопили місто...

Ні страшна ворожа сила,
Ні смертельна зброя
Не злякала, не спинила
Вояка - героя...

Ой, поліг стрілець під муром
Пізньої години —
Та зате здійнявсь над Юром
Прапор України!

Нам лишилась слава вічна
І пісень розрада.
Відзначаємо щорічно
Свято Листопада.

Щоб вернулась наша сила,
Сміливість орлина,
Щоб здійняла горді крила
Вільна Україна.

Роман ЗАВАДОВИЧ

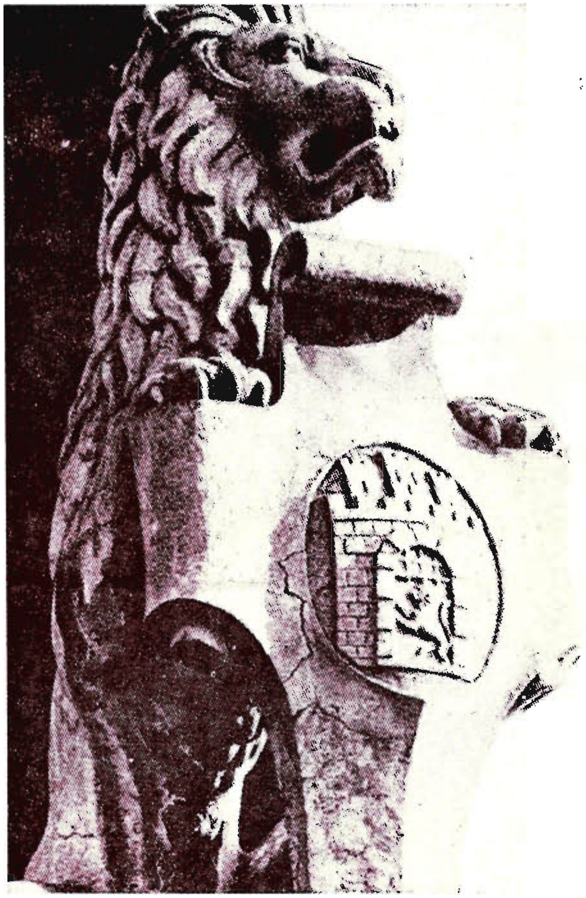
ЛЕВ НА СТОРОЖІ

Хто не чув про город,
Город стародавній,
Хто не чув про місто,
Княже місто Львів?
Це ж його Данило,
Князь і лицар славний,
Заснував на славу
Й мурами обвів.

На горбі високім
Збудував твердиню,
Під горбом палати,
Храми і двори.
Мов той лев дивився
Львів у далеч синю,
Краю вірний сторож
Кожної пори.

Хоч віки минали,
Львів усе пишався,
Мов розкішна квітка
Українських нив,
В долі і в недолі
З Києвом братався
І в роки неволі
Він про волю снив.

Хоч не раз в обличчя
Дмуть вітри ворожі
І гуде над містом
Бурі дикий спів,
Все стояти буде
Левом на сторожі
Стародавнє місто,
Український Львів.

Герб міста Львова

ЛИСТОПАД

Вже пожовкле листя падає
і туман на видноколі,
знов про свято Листопадове
ми читаємо у школі.

Співи й вірші вже готуємо
ми до свята, як щорічно.
Дома спогади почуємо
про події історичні.

Мої рідні два дідусики
спогадають в нашій хаті,
як були вони усусусами
в ті часи — у Листопаді.

Як таємно готувалися,
гуртували лави війська,
по-геройському змагалися
за Державу Українську!

***

Світла казка Листопадова!
Заохота до науки!
З дідусевими порадами
виростатимуть онуки.

І до праці підготовані
вояків колишніх внуки —
підготовані й згуртовані
візьмуть справу в свої руки.
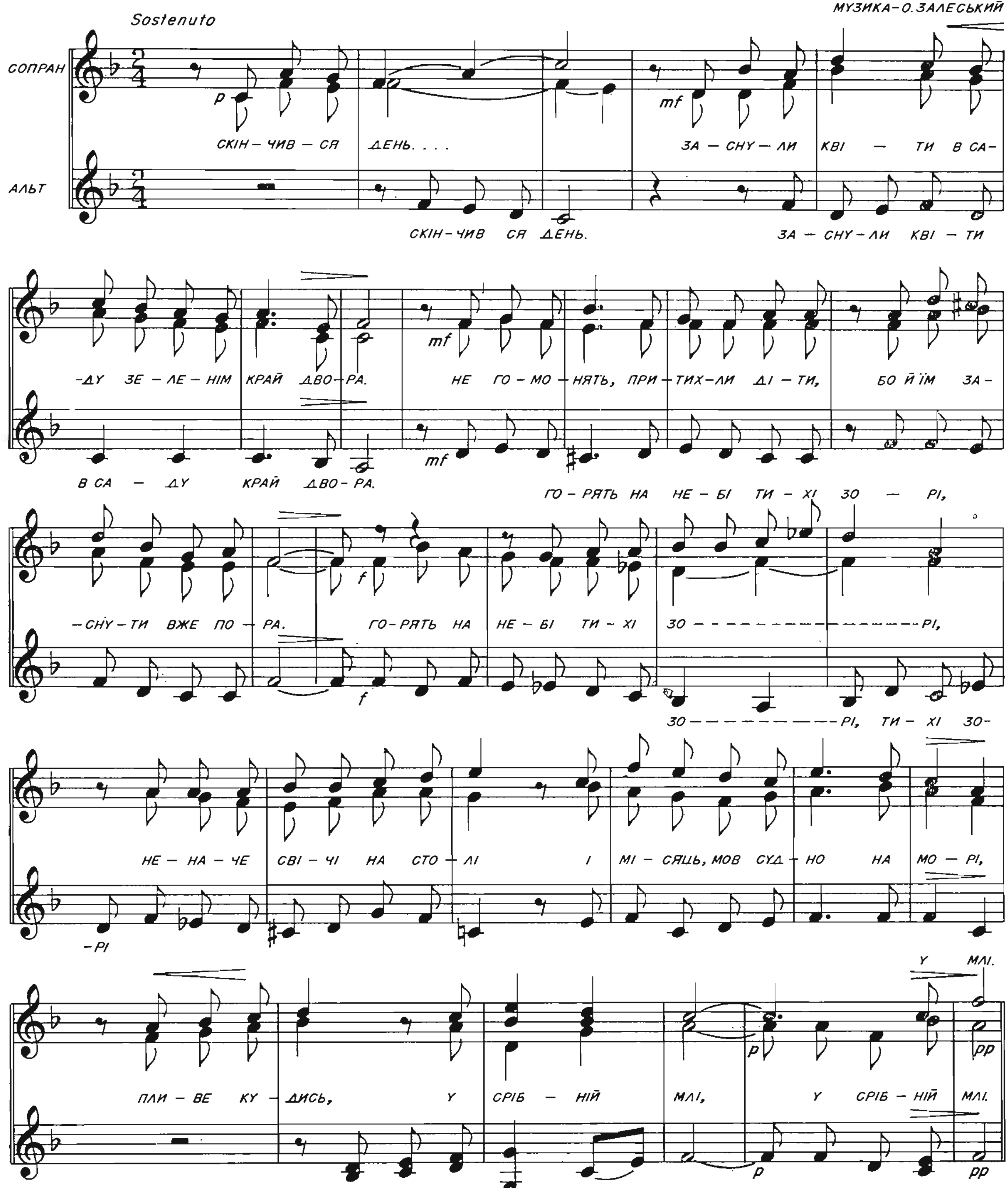
Л. Г.

В и д н о к о л о — обрій (horizon); **У с у с у с** — так скорочено називали в Україні Українських Січових Стрільців.

ВЕЧІР

(ДЛЯ ХОРУ)

СЛОВА – Р. ЗАВАДОВИЧ
МУЗИКА – О. ЗАЛЕСЬКИЙ

Р.Л. 1970
Ч:137,230

МИШКИ Й ЇЖАЧКИ

(Текст Г. Чорнобицької, ілюстрації Ю. Козака)

МАТУСЮ, ДИВІТЬСЯ: ОН МИШКА ЧУДНА! ЧУБАТА, КОШЛАТА, НЕЧЕПУРНА!

ТАТУСЮ, ДИВІТЬСЯ, ЯКИЙ ЇЖАЧОК! ПОСТРИЖЕНИЙ, БІДНИЙ, БЕЗ ГОЛОЧОК!

Катерина ПЕРЕЛІСНА

МАМИНА СИЛА

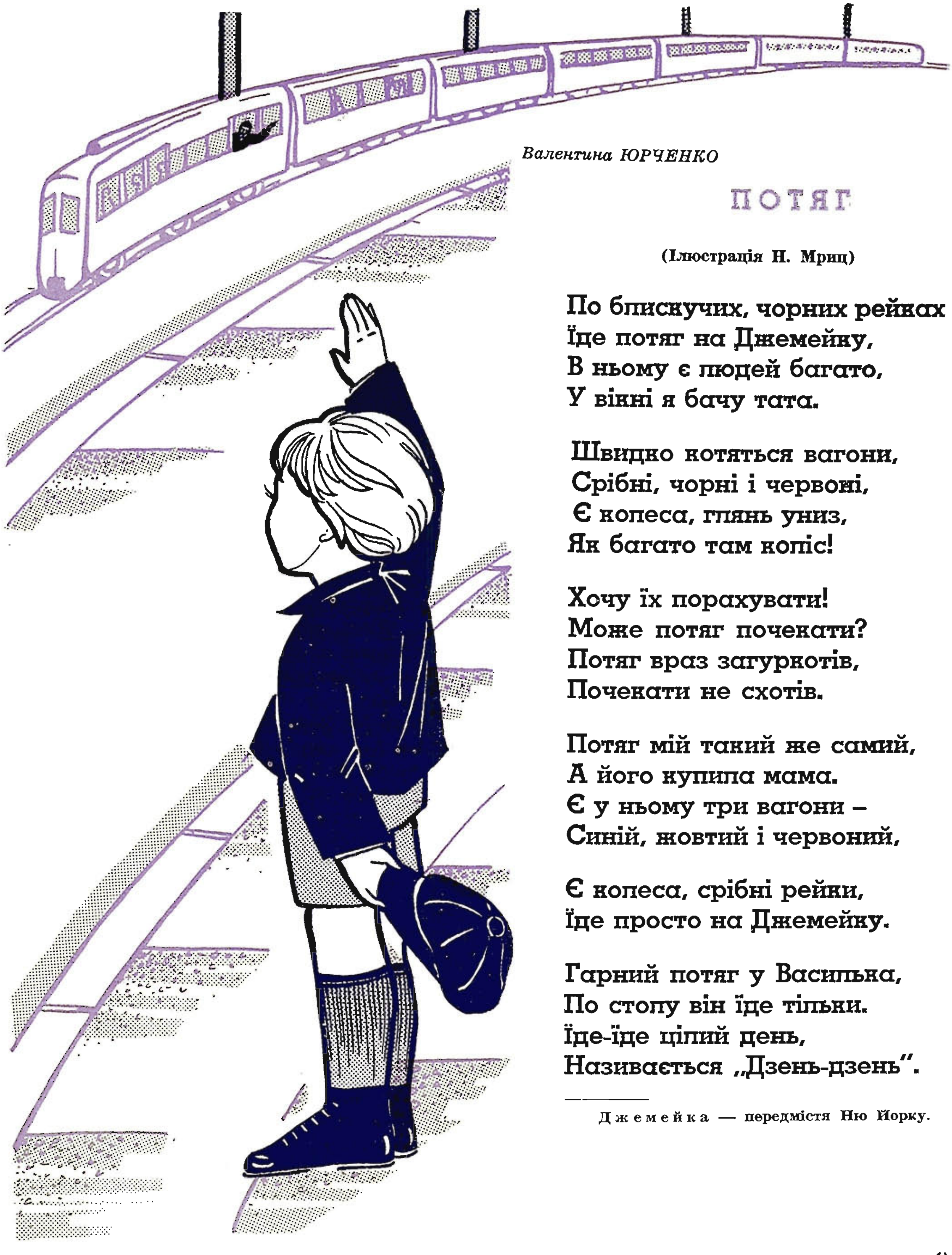
Мамо люба, мамо мила,
Звідки в тебе стільки сили,
Щоб усіх нас доглядати,
Одягати, годувати,

Приголубити, навчити,
Як посваримось — мирити?
Ще й співаєш нам пісень,
Як та пташка, цілий день . . .

Казку ввечері розкажеш,
А сама не скоро ляжеш —
Ще помиєш, прибереш . . .
Звідки сили ти береш?

УСМІХНИСЯ!

Валентина ЮРЧЕНКО

ПОТЯГ

(Ілюстрація Н. Мриц)

По блискучих, чорних рейках
Їде потяг на Джемейку,
В ньому є людей багато,
У вікні я бачу тата.

Швидко котяться вагони,
Срібні, чорні і червоні,
Є колеса, глянь униз,
Як багато там коліс!

Хочу їх порахувати!
Може потяг почекати?
Потяг враз загуркотів,
Почекати не схотів.

Потяг мій такий же самий,
А його купила мама.
Є у ньому три вагони –
Синій, жовтий і червоний,

Є колеса, срібні рейки,
Їде просто на Джемейку.

Гарний потяг у Василька,
По столу він їде тільки.
Їде-їде цілий день,
Називається „Дзень-дзень".

Джемейка — передмістя Ню Йорку.

Катря ЧЕРВОНЯК

Ілюстрації З. ОНИШКЕВИЧА

КАЗКА ПРО КНИЖКУ

Давним давно та й дуже далеко була така країна, що кращої від неї не знайти. Славилася вона красою своїх гір, степів та рік, але люди були нещасні й убогі, бо жорстоко і несправедливо володів над ними лютий цар. А цар той, ласий на чуже багатство, примандрував з військом із північних країв і підступом обернув країну щастя і спокою на край смутку та неволі. Спершу люди повставали проти лютого царя, та потім уже не стало сили. Старші за тяжкою працею не думали про давню волю, а молодь, що виросла в ярмі, навіть не знала, що таке свобода. Лише старенькі дідусі зідхали, згадуючи лицарів і минулі славні дні, та й то нишком, бо царські дозорці тяжко карали за такі зідхання.

У тій країні жили батько з сином. Щодня, ще поки сонце зійшло, ішли вони в ліс рубати дрова на опал для царського замку. Тяжко обидва працювали до ночі, щоб, не дай Боже, в замку не забракло дров, бо за таке була б для них велика кара.

Якось докраю змучені верталися вони ввечері додому і на стежці зустріли старенького дідуся.

— Скажіть мені, добрі люди, — озвався дідусь до дроворубів, — де міг би я переночувати.

Батько сказав:

— Наша хата вбога й маленька, але вечерею радо поділимося з вами. Просимо, ходіть!

Разом подалися до простенької колиби. Там поділилися скромною вечерею і полягали спати, бо були дуже втомлені.

Уранці дідусь, сердечно дякуючи, прощався з ними. Понишпорив у торбині, добув звідтіля книжку й подав дроворубові.

— Хочу віддячити за вашу щирість, — сказав він. — Ця книжка — найбільше добро, яке можу дати. Можна втратити багатство, славу, приятелів, але мудрости, що у цій книжці, ніхто від вас не відбере.

Дроворуб узяв книжку й подякував, як годиться. Але, коли дідусь вийшов, кинув книжку на полицю та й промовив:

— Сердешний дідусь! За такою тяжкою роботою, як наша, де ж є час читати книжки?

І подався з сином у ліс.

Того року була дуже холодна зима. Дроворуб з сином напружували всі сили, щоб наготовити досить дров, але в замку їх спалювали швидше, ніж можна було нарубати. Тож цар наказав вкинути дроворуба в тюрму нібито за лінивство і призначив іншого бідолаху царським дроворубом.

Хлопець залишився сам, сумував і нудьгував. Скоро не стало в хаті ні шматочка хліба. Надіючись, що знайде хоч якусь забуту кришинку, став нишпорити по куточках та на полиці й несподівано натрапив на книжку, яку колись залишив у них дідусь. Зняв книжку з полиці, здув з неї порох і обережно став перегортати листки.

Нараз книжка заговорила:

— Не нудьгуй і не сумуй, хлопче! Я розвеселю тебе та ще й навчу, як хліба роздобути. Ось

послухай казку-вигадку про хлопця Івана й чудесну жар-птицю!

До вечора слухав хлопець, що розказувала книжка. Десь пропали сум і нудьга, навіть їсти йому не хотілося. Він так немов насправді бачив, як той Іван із казки причаївся в гілках яблуні, як птаха, вся в сяйві, прилетіла і стала клювати яблука, як Іван простягнув руку і висмикнув у жар-птиці золото-вогненне чудесне перо. Цим пером він міг уже здійснити всі свої бажання.

— Ах, коли б мені така жар-птиця і таке перо! — зідхнув хлопець, коли казка скінчилася.

— У твоїй силі і жар-птиця і перо чарівне. Треба лиш хотіти і без страху й вагань іти до мети, — сказала на це книжка. — Але годі роздумувати тепер, як ти голодний! Піди до сусідів і розкажи їм казку про жар-птицю, а вони тебе напевно пригостять!

Пішов хлопець до сусідів, як порадила книжка. Спершу нерадо поглядали вони на бідолаху, бо думали, що він прийшов просити хліба. Та коли, замість просити милостиню, він став розповідати їм про жар-птицю, вони стали слухати, мов зачаровані. Як скінчив, самі посадили його вечеряти та ще й додому гостинця дали.

З того дня ходив хлопець від хати до хати, з села в село, розважаючи спрацьованих людей казками, які перед тим розказувала йому книжка. Скоро пішла слава про нього по країні, і всі очікували, коли то хлопець-казкар загостить до їхньої хати. А якось книжка промовила до хлопця:

— Досі я тобі лише казки-байки розповідала, щоб розвеселити та допомогти. Сьогодні розкажу щось інше. Колись у твоїй країні не було наїзників, слуг чужого царя, а свої рідні князі-лицарі мудро й справедливо правили народом. Люди були вільні і щасливі. Князі любили свій нарід, обороняли його, а в потребі і вмирали за те, щоб їх край і нарід були вільні. Тоді ваша країна була славна, і навіть ті, що зазіхали на її добро, не сміли на неї руки піднести, бо знали, що лицарський нарід не стерпить кривди. Тепер не так . . .

— Цить! — перебив хлопець сумну мову книжки. — Про таке не лиш говорити, а й думати не дозволяють. За такі слова чекає страшна кара.

І з острахом оглянувся хлопець довкруги, чи, бува, хто не почув тих відважних слів.

— Кари страшні, то правда, — притакнула книжка. — Але справжній лицар їх не боїться. Він бачить свою мету — волю, мов ту жар-птицю, і до неї сміливо руку простягає. Він зробить усе, щоб роздобути те чарівливе перо.

Слухав хлопець і дивувався: ця казка-вигадка тепер немов дійсністю ставала.

— Чи хочеш ти назавжди залишитися рабом і дивитись на своє нещастя та на гірку долю своїх земляків? — запитала книжка. — Чи не хочеш визволити батька з неволі? Чи не хочеш розкути з кайданів увесь народ?

Хлопець подумав, а тоді сказав:

— Хотів би, та не вмію цього зробити, бож я бідний хлопець і ні жар-птиці ні її чудесного пера у мене нема. Вся зброя, сила і право в руках жорстокого царя.

— Це правда, — відповіла книжка. — Але не забудь, що в тебе в руках ще більша сила. У тебе я — книжка! Проти моєї правди і науки не встоїть і найстрашніший цар!

Минали роки, повні турбот і тяжкої праці. Хлопець виріс на міцного юнака, став дроворубом і, як колись батько, постачав до царського замку дрова. А ввечері, коли всі лягали спати, брав у руки книжку, і вона розповідала йому про рідний край, про давнину і про майбутнє.

І так поволі книжка розбудила в ньому палку любов до свого народу, гордість зі славних предків і бажання здобути волю своїм поневоленим братам. Спершу то було якесь неясне бажання. Згодом це бажання стало метою його життя. У вільний від праці час він ішов поміж людей і, як давніше розважав їх казками, так тепер розказував про сваволю царя-наїзника.

— Не корімось, брати! Згадаймо, як наші предки не жаліли й життя, обороняючи волю рідної країни. Ми можемо й мусимо здобути волю! Тож ганьба нам так покірно ходити в кайданах!

Довідався про відважного дроворуба цар і дуже розлютився, що хтось посмів знеславляти його та намовляти людей до спротиву царській владі. Звелів привести юнака до замку й закувати в кайдани, а потім проголосив присуд: на колоді стяти йому голову, а книжку кинути в огонь. І ще наказав цар усім людям прийти дивитися на криваву страту, щоб більше ніхто не посмів повставати проти нього.

Зловісно били барабани. Понурий нарід товпився довкруги місця страти. А з замкової вежі на все це поглядав сам цар.

— Ведуть! Ведуть уже в'язня! — шепотом прокотилося по юрбі. — А за ним і книжку несуть.

Закутий у кайдани юнак відважно став на підвищенні коло ката. Цар з вежі із злорадною усмішкою сказав:

— Царська ласка дозволяє тобі сказати ще слово каяття.

Юнак гордо випростався і глянув на юрбу, а потім на царя.

— Каятись за любов до свого народу не буду, але скажу ось що: ти, царю, можеш мене вбити і книжку можеш кинути в огонь, та знай, що мудрість і правда з книжки вже перейшли між людей. Тієї мудрости і правди ти ніколи не вб'єш! Увесь нарід, що тут зібрався, вже прагне свободи й ненавидить твоє жорстоке панування!

— Мовчи! Мовчи! — закричав, мов оскаженілий, цар і дав катові знак, щоб закінчив страту.

Ставши навколюшки біля колоди, юнак востаннє глянув на книжку та на людей. Притишено, але так, щоб усі могли почути, промовив: „Не забувайте!" Поклав голову на колоду, і кат високо підняв над нею сокиру.

В ту ж мить нарід, що досі стояв німий, понурий і переляканий, нараз сколихнувся.

— Ми волі хочемо! — загув і зашумів. — Ми волі хочемо!

І, мов та морська хвиля, що вдаряє об скелі, кинувся на царських вояків у сталевій зброї. Хтось вирвав у ката з рук сокиру і розтрощив юнакові кайдани. Хтось схопив книжку, щоб вона не згоріла. Інші кинулися до в'язниць визволяти закутих братів. А юнак, роздобувши тяжкого меча, вже біг щосили на вежу. Навіть царська сторожа не встояла перед ним.

А цар усе ще дивився на майдан. Не вірилось йому, що ті слабосилі й виголоднілі раби посміють наступати на його найкраще військо.

„Ось зараз мої вояки розженуть цих рабів, — подумав, — і тоді вже я розправлюсь з ними!"

У ту саму хвилину побачив, як останки його війська квапливо відчинили замкову браму і кинулися врозтіч хто в поле, хто в ліс. Цар зблід і затрусився, метнувся до дверей, щоб тікати, та вже було запізно. Там з мечем стояв юнак-дроворуб.

По всій країні заграли дзвони, і люди, зраділі волею, славили дроворуба-героя. Принесли із царських скарбниць князівську корону і просили його прийняти її та володіти над ними. Юнак прийняв тяжку корону і правив мудро, справедливо та з любов'ю своїми людьми. А книжка і в замку і в цілій країні була відтоді назавжди у найбільшій пошані.

Пояснення-словничок: **ж о р с т о к о** — cruelly, brutally; **л а с и й** — greedy; **п і д с т у п** — хитрощі; **я р м о** — yoke, тут: неволя; **н и ш к о м** — крадькома (stealthilly); **д о з о р е ц ь** — наглядач (overseer); **о п а л** — огрівання (heating); **д о к р а ю** — цілком; **д р о в о р у б** — wood-cutter; **к о л и б а** — курінь (hut); **н и ш п о р и т и** — to search; **п о л и ц я** — дощечка в шафі або при стіні (shelf, rack); **б і д о л а х а** — poor wretch; **к р и ш и н а** — крихта (crumb); **н у д ь г а** — boredom; **н у д ь г у в а т и** — to be bored; **к л ю в а т и** — дзьобати (to peck); **ж а р - п т и ц я** — вогненна птаха з народних казок (fire-bird); **п р о с и т и м и л о с т и н ю** — to ask for alms; **н а ї з н и к** — ворог, що напав на чужу країну; **з а з і х а т и** — to encroach; **р а б** — невольник (slave); **п а л к и й** — ardent; **п р е д о к** — ancestor; **з н е с л а в л я т и** — відбирати честь (to dishonour); **п р и с у д** — sentence, verdict; **к о л о д а** — врізок грубого дерева (block, log); **с т р а т а** — виконання смертного вироку (execution); **з л о в і с н о** — ominously; **б а р а б а н** — бубон (rum); **з л о р а д и й** — full of amlicious joy; **к а я т т я** — repentance, regret; **к а т** — executioner; **с к о л и х н у т и с ь** — тут: заворушитись — to move, to stir; **с о к и р а** — axe; **р о з т р о щ и т и** — to smash; **у с т о я т и** — to resist; **р о з т і ч** — утеча на всі сторони; **к в а п л и в о** — hurriedly.

ЧОМ, МАТУСЮ...

Чом, матусю, зеленіє поле,
Чом квіток багато так довкола,
Спів пташат дібровами луна?
— Це настала, донечко, весна.

Що, матусю, в полі золотіє?
— Це пшениця в теплім сонці спіє,
І під зерном хилиться стебло —
Це бо, доню, літо надійшло.

Чом, матусю, так кругом пожовкло,
Ліс затих, і поле все замовкло,
Над лугами висить сиза мла?
— Це, дитино, осінь надійшла.

Чом, матусю, так навколо біло,
Чом снігами поле забіліло,
Чом квіток в городчику нема?
— Бо настала, донечко, зима.

Р о л я н и к

Текст: Роман ЗАВАДОВИЧ *Ілюстрації: П. ХОЛОДНИЙ*

ГОЦА ДРАЛА

Каже Гоца: — Йде зима,
Не залишусь тут сама!

Дід Мороз ламає кості —
Я піду до сонця в гості.

Кличе ґномика: Ходім!
Сонце має теплий дім.

От, удвох із Ромтомтомцем
Йдуть вони — усе за сонцем.

По сніданку йшли на схід,
Аж спинились на обід.

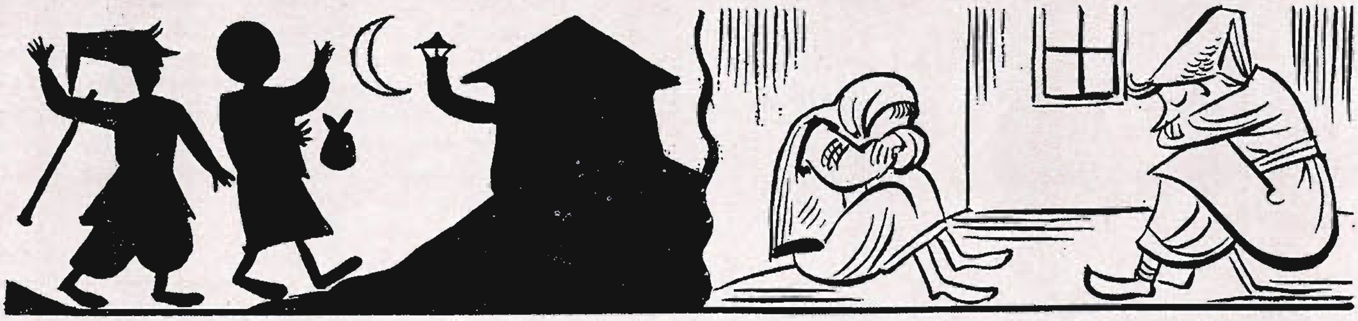
По обіді йшли на південь:
— На вечерю певно дійдем!

Потім з півдня бідолахи
Йшли за сонечком на захід.

— Ой, дивися, Гоцо Драло:
За горбочок сонце впало!..

— Не журись! Хоч темно — йдім!
Вже близенько сонця дім.

Йшли недовго, небагато
І прийшли — під Гоци хату...

Поставали під вікном —
— Що за диво? — каже ґном.

— Завтра будем дивуватись,
А тепереньки — ой, спати!

П'ЯТИЙ ДВОМІСЯЧНИК УКРАЇНСЬКОЇ КНИЖКИ ДЛЯ ДІТЕЙ І МОЛОДІ

Ви вже напевно всі знаєте, що таке „Двомісячник Книжки". Це вже з черги п'ятий рік у листопаді й грудні відбуваються в нас у рідних школах, у Пласті, в СУМ'і та в інших організаціях і товариствах виставки й продаж українських книжок для дітей і молоді. Часто відбуваються теж сценічні вистави, декламації, а вже в день святого Миколая всі добрі й чемні діти дістають від нього найкращі дарунки — гарні, ілюстровані українські книжечки.

Хто ще не має своєї домашньої бібліотеки, той просить маму й тата купити шафку чи полички, а потім всяких рідних дитячих книжечок. І коли приходить вільний час, діти разом з мамами й татами — нумо оглядати і читати кожну книжечку. Хто ще не вміє сам добре читати, мама й тато поможуть, а за деякий час уже й самі діти читатимуть.

Домашня бібліотека — це найкраща прикраса і гордість хати, а для діток — це чудова скарбниця казок, оповідань, віршів, пісень!

Присилайте, юні читачі, „Веселці" фотографії своїх домашніх бібліотек. Самі ставайте чи сідайте поруч, щоб і ви були на знімці із своїми книжками. Такі світлини-знімки „Веселка" буде радо поміщувати. А до світлини долучайте і свої дописи про те, хто вам купив-подарував, а чи може самі ви їх купили за свої заощаджені гроші. І пишіть скільки усіх книжок маєте — подайте назву кожної книжечки. Пишіть ще, які книжечки вам найбільше сподобалися.

Отож ждемо на ваші світлини!

Уже 25-ий рік існує окрема установа, яка дбає про українську літературу для дітей і молоді. Ця установа зветься Об'єднання Працівників Літератури для Дітей і Молоді (в скороченні ОПЛДМ). Це Об'єднання видало досі багато книжок дітям, а цього року подбало знову про нові книжечки.

„К О Р О Л И К і В Е Д М І Д Ь" — це чудова казочка для дітей кожного віку, але й старші прочитають її з вдоволенням. Написав її наш великий письменник, поет і учений, Іван Франко. Казка весела, а одночасно вона й учить, як шанувати свій рід і ставати в обороні чести свого роду.

Книжечку прикрасив своїми гарними малюнками наш мистець, Михайло М и х а л е в и ч. Малюнки великі, а такі дотепні — з гумором, що хто гляне — то й засміється! Оцю книжечку доконче придбайте до своєї домашньої бібліотеки. У наших рідних школах вона призначена, як шкільно-домашня лектура.

**
*

Чергова нова книжечка — це історичне оповідання нашого сучасного письменника Романа З а в а д о в и ч а. Назва оповідання „Я ПІДУ!". Розказується в ньому про сміливого хлопця-юнака, що своєю відвагою і проворністю врятував рідну оселю від ворогів-наїзників. Це книжка для старших дітей та юнацтва, і вона теж призначена як шкільно-домашня лектура в наших рідних школах. Малюнки зладив наш мистець, Петро А н д р у с і в, а обкладинку скомпонував мистець Михайло М и х а л е в и ч. Книжка великого формату — такого, як „Королик і Ведмідь", обидві книжки мають на кінці пояснення-словничок.

**
*

Третя — найбільша з усіх нових книжок це історична повість славної письменниці Марії Марковичевої — Марка В о в ч к а п. з. „М А Р У С Я", перекладена з французького видання, яке вийшло майже сто років тому у Франції і досі там друкується. Книжка ця дуже цінна, а видання багатоілюстроване мистцем Мироном Л е в и ц ь к и м. Це книжка для старших дітей, юнацтва й молоді. Вона теж призначена як лектура в наших українських школах.

І ще одна книжка — казки письменника Юрія Т и с а: „ПРО ЮНАКА СЕМЕНКА, ЩО ВОЛЮ ДОБУВАВ" та друга „ПРО ЛИЦАРЯ ДОБРИНЮ І ЙОГО СЕСТРИЧКУ ЗБАВУ". Ілюстрації мистця Петра А н д р у с е в а. Казки — чудові, повні фантазії, напевно сподобаються і молодшим і старшим дітям.

А про ще інші нові видання ОПЛДМ розкажемо у чергових числах „Веселки".

ОБКЛАДИНКИ КНИЖОК РОМАНА ЗАВАДОВИЧА

Сценарій і текст: Р. ЗАВАДОВИЧ
Scenario and story: R. ZAVADOVYCH

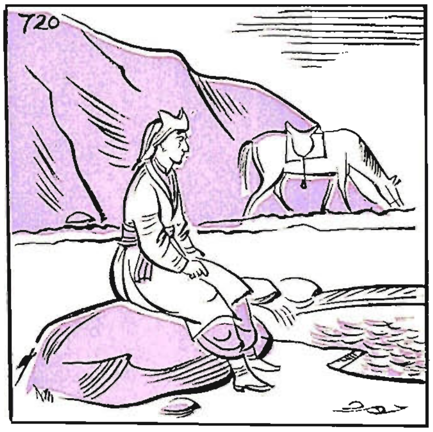
Ілюстрації: П. ХОЛОДНИЙ
Illustrations: P. CHOLODNY

БОГДАН, КОЗАК-ХАРАКТЕРНИК
ІСТОРИЧНА КАЗКА

UKRAINIAN TALE
BOHDAN, KOZAK-SORCERER

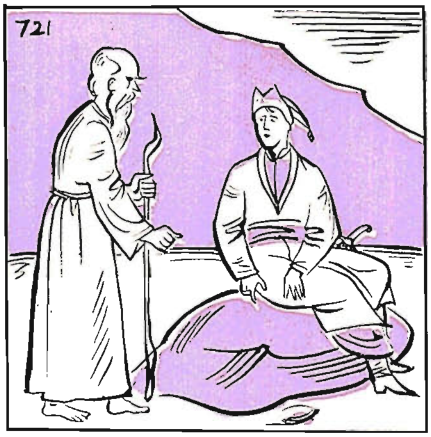
РОЗДІЛ XLVIII: ПОКИ ПРОБУДИТЬ ГРІМ . . .

CHAPTER XLVIII: UNTIL THUNDER AWAKENS . . .

— Все пропало! — прошептав Богдан-характерник, сидячи в тяжкій зажурі над таємничим джерелом.

"All's lost," whispered Bohdan as he sat in deep thought at the mysterious well.

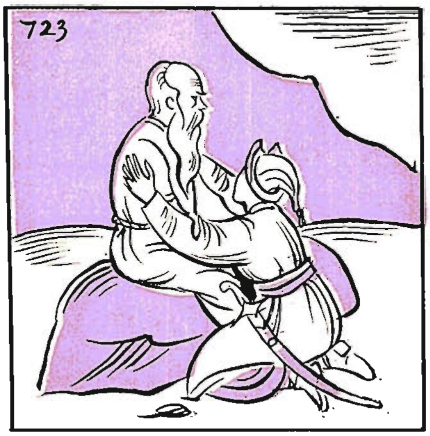
— Ні, не все! — нараз почув біля себе голос, оглянувся й побачив діда в довгій рясі.

"No, not everything," he heard a voice suddenly and, turning around, saw an old man wearing a long cassock.

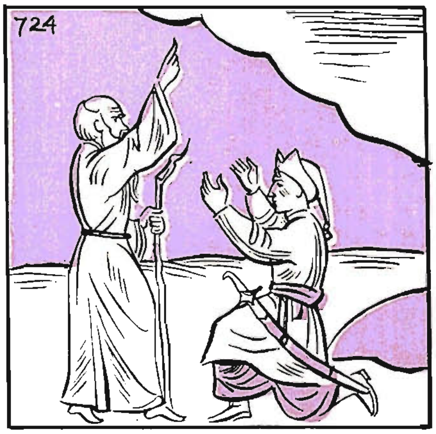
— Я все знаю! — промовив дід. — Мине багато літ, поки минуться наслідки помилки, зробленої на козацькій раді в Переяславі . . .

"I know everything," said the old man. "Many years will pass before the consequences of the mistake made at the Kozak council in Pereiaslav finally disappear."

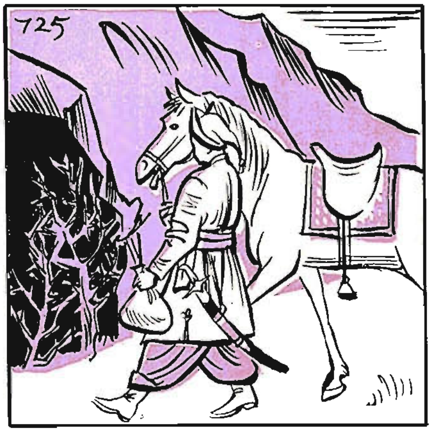
— Як довго цього ждати? Молю вас, старче Божий, скажіть! — Богдан благально обняв діда за рамена.

"How long must we wait? Pray tell, old man!" pleaded Bohdan clutching the old man by the shoulders.

— Як загримить великий грім! — відповів дід і непомітно відійшов, мов його і не було . . .

"When you hear the great thunder . . ," replied the old man and left as suddenly as he appeared . . .

Ідучи балкою, Богдан наглядів у скелях білу печеру.

Walking through the ravine, Bohdan noticed a white cave in the rocks.

(Продовження буде)

(To be continued)